

בש"פ 2819/15 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2819/15

לפני: כבוד השופט א' שהם

העורר: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, מיום 30.3.2015, במ"ת 10806-01-15, שניתן על-ידי כב' השופטת ד' שריזלי

תאריך הישיבה: כ"ה באייר התשע"ה (14.5.2015)

בשם העורר: עו"ד שי רודה

בשם המשיבה: עו"ד עדי שגב

החלטה

1. לפני ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת ד' שריזלי), מיום 30.3.2015, במ"ת 10806-01-15, בגדרה הוחלט להורות על מעצרו של העורר, עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו.

כתב האישום שהוגש נגד העורר

2. ביום 6.1.2015, הוגש נגד העורר כתב אישום לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, המחזיק תשעה אישומים, במסגרתם יוחסו לעורר העבירות הבאות: מעשה מגונה בקטינה בת משפחה שטרם מלאו לה 14 שנים (ריבוי עבירות), לפי סעיף 348(א) בנסיבות סעיפים 345(א)(3) ו-351(ג)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); אינוס קטינה בת משפחה שטרם מלאו לה 14 שנים (ריבוי עבירות), לפי סעיף 345(א)(3), בנסיבות סעיף 351(ג)(1) לחוק העונשין; ניסיון אינוס קטינה בת משפחה שטרם מלאו לה 14 שנים (ריבוי עבירות), לפי סעיף 345(א)(3), בנסיבות סעיף 351(ג)(1), בצירוף עם סעיף 25 לחוק העונשין; מעשה סדום בקטינה בת משפחה שטרם מלאו לה 14 שנים (ריבוי עבירות), לפי סעיף 347(ב), בנסיבות סעיפים 345(א)(3) ו-351(ג)(1) לחוק העונשין; ניסיון לביצוע מעשה סדום בקטינה בת משפחה שטרם מלאו לה 14 (ריבוי עבירות), לפי סעיף 347(ב), בנסיבות סעיפים 345(א)(3) ו-351(ג)(1), בצירוף עם סעיף 25 לחוק העונשין; ואיומים (ריבוי עבירות), לפי סעיף 192 לחוק העונשין.

3. מעובדות כתב האישום עולה, כי במקרים רבים במועדים שונים, לאורך תקופה משנת 2005 ועד לשנת 2014, נהג העורר לבצע בנכדיו, שבע קטניות ושני קטינים (להלן ביחד: הקטינים), מעשי אינוס; מעשי סדום; מעשים מגונים; וניסיונות לביצוע עבירות אלה. במקרים רבים, כך נטען, נהג העורר לשהות ביחידות בביתו עם מי מהקטינים, בעירום מלא או חלקי, תוך שהוא נוגע באיבר מינם; גורם להם לגעת באיבר מינו; מחדיר את איבר מינו לאיבר מינם; מחכך את איבר מינו בגופם; וכל זאת, לשם גירוי וסיפוק מיני של העורר. בחלק מן המקרים, התלוננו הקטינים בפני העורר על כאבים שנגרמים להם; הביעו התנגדות; או צעקו, ובתגובה היה העורר מאיים עליהם, בכוונה להפחידם.

הבקשה למעצר עד תום ההליכים

4. בד בבד עם הגשת כתב האישום נגד העורר, הגישה המשיבה בקשה לעצור את העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. בבקשתה טענה המשיבה, כי ברשותה ראיות לכאורה להוכחת המעשים המיוחסים לעורר, ובכללם: חקירות מטעם חוקרי ילדים של חמישה מבין הקטינים, אשר נקבעו כמהימנות על-ידי חוקרי הילדים; הודעותיהם של ארבעת הקטינים האחרים; הודעות הורי הקטינים, המספרים על חשיפת המעשים; עימותים בין העורר לשניים מן הקטינים; וכן הודעות העורר עצמו, אשר אינן מספקות "כל הסבר המניח את הדעת לעובדה כי 9 מנכדיו [...] מייחסים לו ביצוע עבירות מין לאורך שנים רבות". על רקע סעיפי העבירה המיוחסים לעורר, טענה המשיבה, כי קמה בעניינו עילת מעצר, מכוח סעיף 21(א)(1)(ג)(5) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1966 (להלן: חוק המעצרים). עילת מעצר נוספת קמה, לטענת המשיבה, מכוחו של סעיף 21(א)(1)(ג)(5) לחוק המעצרים, מאחר ש"בעבירות מין במשפחה, קיים חשש מובנה כי אם ישוחרר, [העורר] ינסה לשבש הליכי משפט", וחשש זה מתעצם לנוכח האיומים שהפנה העורר כלפי חלק מהקטינים, כי יפגע בהם אם יספרו על אודות המעשים. אשר למסוכנות הנשקפת מן העורר, נטען בבקשה, כי העורר היה נחוש לבצע את המעשים, כאשר בחלק מן המקרים, הם בוצעו בנוכחות מבוגרים אחרים אשר

שהו בקרבת מקום. נטען, בהקשר זה, כי העורר "לימד על עצמו כי הוא חסר מעצורים לחלוטין ומשולל כל רסן, ועל כן המסוכנות הנשקפת מפניו לציבור זועקת השמימה ואינה ניתנת לאיון, אלא בהשמתו במעצר מאחורי סורג וברח".

ההליכים בפני בית משפט קמא

5. בבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו אישר בא-כוח העורר, כי אין מחלוקת בדבר קיומן של ראיות לכאורה להוכחת אשמתו של העורר, לבד מטענה הנוגעת להיקף המעשים הנטענים. עם זאת, נטען על-ידי העורר, כי עומדת לרשותו חלופת מעצר ראויה, אשר עשויה לשרת את מטרות המעצר, בבית הממוקם באיזור מבודד, המרוחק ברדיוס של 1 ק"מ מסביבת מגורים אחרת. בהחלטה, מיום 25.2.2015, הורה בית משפט קמא לשירות המבחן להגיש תסקיר מעצר בנוגע לשאלת מסוכנותו של העורר, ועל מנת לבחון את חלופת המעצר המוצעת על-ידו.

6. בתסקיר מעצר, אשר הוגש לבית משפט קמא ביום 15.3.2015, נאמר כי מדובר בעורר כבן 70, נשוי ואב ל-5 בנים, וסבא ל-19 נכדים בגילאי 5-18 שנים. בהתייחס לדינמיקה המשפחתית במשפחתו של העורר, ציין שירות המבחן, כי ניכרת מרכזיותו של העורר בקרב משפחתו, ו"עולים מאפיינים של דמות הורית מרכזית ושתלטנית. כן עלו מאפיינים של חוסר גבולות ותפיסתו את יחסיו עם ילדיו באופן רכושני שממוקד סביב סיפוק צרכיו האישיים". בנוי של העורר, כפי שטען בפני שירות המבחן, מתגוררים בסמיכות לביתו, מנהלים עמו מערכות יחסים תקינות, תומכים בו, ושניים מילדיו, ואף אשתו, מבקרים אותו בבית המעצר. חרף דבריו אלה של העורר, הרי שבשיחות שנערכו עם שתיים מכלולתיו, אימהות לחמישה מן הקטינים שנפגעו, התרשם שירות המבחן "מעומק ומעוצמת הפגיעה שהנכדים חווים כיום וכן מהחרדה והעדר תחושת ביטחון בכל הקשור לנושא מעצרו של [העורר] ולאפשרות שחרורו ממעצר". עוד נאמר בתסקיר, כי "בלטה הכחשה חד משמעית [מצידו של העורר] לנושא האישומים". נאמר, בהקשר זה, כי העורר איננו מתייחס באופן מותאם למאפייני התנהגותו המינית והפגיעות המיוחסות לו לכאורה, ומתייחס לאישומים המופנים כלפיו, תוך הצגת "עמדה קורבנית", לפיה אישומים אלו נובעים מרצונם של חלק מהקטינים להתנקם בו. אשר להערכת מסוכנותו של העורר, ציין שירות המבחן, כי "הסיכון העיקרי כיום הינו סביב המשמעות והמסר שיכול להיות בשחרורו של [העורר] ממעצר על מערכות היחסים ועל מצבם הנפשי והרגשי, המדווח, של נכדותיו ונכדו ועל שאר ילדי המשפחה". שירות המבחן הדגיש, כי אין בחלופת המעצר המוצעת על-ידי העורר, כדי להפחית מרמת סיכון זו. על יסוד נימוקים אלו, נמנע שירות המבחן מלהמליץ על שחרורו של העורר לחלופת המעצר המוצעת.

7. לאחר עיון בתסקיר המעצר והאזנה לטיעוני הצדדים, החליט בית משפט קמא, ביום 30.3.2015, על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים נגדו. בית משפט קמא ציין, כי המעשים המיוחסים, לכאורה, לעורר הינם חמורים, ו"הנסיבות מעלות חשש של ממש כי [לעורר] בעיה בהפעלת מעצורים, וכי בנסיבות מסויימות תגובותיו אינן ניתנות לצפייה". בית משפט קמא נתן את דעתו לנסיבותיו האישיות של העורר, ובכללן לגילו המתקדם; לכך שהוא מנהל אורח חיים דתי מסורתי; ולעובדה שאין לחובתו הרשעות קודמות. ואולם, הוסיף וקבע בית משפט קמא, כי "כל אלה מתגמדים אל מול הסיכון הרב להישנות התנהגות מינית פוגענית והמסוכנות הכללית העולה והנשקפת [מהעורר]". בהתייחס לחלופת המעצר המוצעת על-ידי העורר, קבע בית משפט קמא, כי "רחוק מקרה זה מלהיכלל בין המקרים החריגים המצדיקים שחרור לחלופה, טובה ככל שתהא".

הערר

8. בערר שלפניי, נטען על-ידי העורר, כי שגה בית משפט קמא, שעה שהורה על מעצרו עד לתום ההליכים בענייניו, "רק בהסתמך על המסוכנות שנגזרת מעצם המעשים שבכתב האישום, מתדירותם, הימשכותם, החזרה עליהם, וניצול גילם הצעיר של נכדיו ונכדותיו הקטינים". נטען, בהקשר זה, כי מעשים אלו היו ידועים לבית משפט קמא, עוד טרם שהורה על עריכת תסקיר מעצר בענייניו של העורר. העורר הוסיף ונטען, כי "לא בכדי התעלם בית משפט קמא מהמסוכנות העולה מתסקיר שירות המבחן [...] המסוכנות כפי שהיא עולה מתסקיר שירות המבחן, לא נבחנה באורח ריאלי, אלא אך ורק על רקע הכחשתו של העורר את המיוחס לו בכתב האישום". העורר הדגיש, בעניין זה, כי אין זה ראוי לזקוף לחובתו את העובדה שהוא אינו מקבל אחריות על מעשיו, שכן דבר זה מהווה "פגיעה טבעית בחזקת החפות העומדת לו". בהתייחס לחשש, לפיו העורר ינסה לשבש את הליכי המשפט, טען העורר כי חשש זה לא עלה מתסקיר שירות המבחן, ואף המשיבה לא העלתה כל טענה מעין זו. עוד נטען, כי שגה בית משפט קמא, משקבע כי אין בקיומה של חלופת מעצר כדי להפיג את מסוכנותו של העורר. לבסוף, טען העורר, כי היה מקום לשקול שיקולים "כבדי משקל המצדיקים סטייה מתסקיר שלילי והופכים את עניין העורר לחרג", ובכללם: גילו המתקדם של העורר; מצבו הרפואי; וקיומה של חלופת מעצר, המגובה במפקחים ראויים.

לפיכך, התבקשתי לקבל את הערר, ולשחרר את העורר לחלופת המעצר המוצעת על-ידו.

תגובת המשיבה

9. בדיון שנערך בפניי, ביום 14.5.2015, טענה באת-כוחה של המשיבה, עו"ד עדי שגב, כי "מדובר באדם חסר מעצורים [ו]בוודאי שהמסוכנות כאן גבוהה מאוד". מסוכנות זו, כך נטען, "מתבססת על כל המכלול ולא רק על האמירות כי הוא מכחיש את המעשים". עו"ד שגב הדגישה את החשש מפני שיבוש הליכי המשפט וההשפעה על העדים, באם ישוחרר העורר ממעצרו. עוד נטען, כי תסקיר שירות המבחן הבהיר את החשש לשלומם של הקטינים, ואת החרדה המלווה אותם, מפני שחרורו של העורר ממעצר. לפיכך, ביקשה המשיבה לדחות את הערר, ולהותיר על כנה את החלטתו של בית משפט קמא.

דיון והכרעה

10. לאחר שעיינתי בחומר שהונח לפניי, ושמעתי את טענות הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה, כי דינו של ערר זה להידחות.

כידוע, סעיף 21 לחוק המעצרים קובע שלושה תנאים מצטברים הדרושים לשם מעצרו של נאשם עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו, והם: קיומן של ראיות לכאורה להוכחת האשמה; קיומה של עילת מעצר; והיעדר חלופה אחרת המאפשרת, בנסיבות העניין, להשיג את מטרת המעצר, בדרך פוגענית פחות בחירותו של הנאשם. אין מחלוקת, כי מתקיימים בענייניו שני התנאים הראשונים, היינו כי קיימות במקרה דנן ראיות לכאורה ועילת מעצר. נותר, אפוא, לדון בשאלה, האם יש מקום להורות על שחרורו של העורר לחלופת המעצר המוצעת, אם לאו. בגדרי שאלה זו יש לבחון, תחילה, האם תסכון חלופת מעצר כלשהי, אשר יש בה כדי לאיין

את מסוכנותו של הנאשם ולשרת כדבעי את מטרות המעצר; בשלב השני, וככל שקיימת היתכנות לשחרור לחלופה כלשהי, יש לבחון פרטנית את חלופת (או חלופות) המעצר, המוצעת על-ידי הנאשם (בש"פ 6538/14 אל מהר נ' מדינת ישראל (23.10.2014); בש"פ 6550/14 בן סעדון נ' מדינת ישראל (21.10.2014); בש"פ 2754/14 צחייק נ' מדינת ישראל (20.5.2015)).

בחזרה לענייננו. כתב האישום אשר הוגש נגד העורר, מלמד, כשלעצמו, על מסוכנות רבה הנשקפת מהעורר, כמי, שלכאורה, ביצע, במשך למעלה מ-8 שנים, עבירות רבות של מעשי אינוס; מעשי סדום; ומעשים מגונים, בלא פחות מתשעה מנכדיו הקטינים. מסוכנות זו מעוררת חשש ממשי, כי העורר עלול לחזור על מעשיו, או לפגוע במי מהקטינים בדרך אחרת, ודעתי בעניין זה, כדעתו של בית משפט קמא. באופן זה יש להבין את חרדתם הרבה של הקטינים מפני שחרורו של העורר ממעצר, כפי שהיא משתקפת מהדברים הנוגעים ללב של שתי אימהות שנפגשו עם נציג שירות המבחן. די בכך כדי להביא למסקנה, כי כל חלופת מעצר, לא תסכון, על מנת לאיין את מסוכנותו של העורר (ראו, בהקשר זה, בש"פ 4187/13 בראזי נ' מדינת ישראל (18.6.2013)).

11. העורר טוען, כי רמת מסוכנותו, אשר שימשה בסיס להמלצתו של שירות המבחן שלא לשחררו לחלופת המעצר המוצעת, נקבעה בהתבסס על העובדה כי הוא אינו מקבל אחריות למעשיו. בכך נפגעה, לשיטתו של העורר, זכותו ליהנות מחזקת החפות העומדת לו כנאשם. לאחר עיון מעמיק בתסקיר המעצר סבורני, כי דבריו אלו של העורר אינם מדויקים די צורכם. אמנם, ציינתי בבש"פ 7831/12 פלוני נ' מדינת ישראל (23.12.2012), כי:

"אין זה ראוי לזקוף לחובתו של העורר את העובדה כי הוא אינו מפנים את חומרת מעשיו, ואינו מקבל אחריות, תוך פגיעה בחזקת החפות העומדת לו כנאשם. עמדתי על כך בפרשה אחרת, בציני כי: 'כפי שהובהר בפסיקתו של בית משפט זה, אין לצפות מנאשם הכופר באשמתו, כי ישנה את עמדתו בפגישה עם שירות המבחן, יזנח את טענות ההגנה העומדות לו, ויודה באשמה המיוחסת לו. אם תתקבל הגישה הדורשת קבלת אחריות כבר בשלב המעצר, כי אז יהא בכך כדי לפגוע בחזקת החפות של הנאשם, תוך הסקת מסקנות לחובתו מעצם כפירתו באשמה, עוד טרם שזו הוכחה בהליך משפטי, שהתקיים לגופו של עניין' (בש"פ 8128/12 קנזי נ' מדינת ישראל (12.11.2012), פס' 17. וראו גם, בש"פ 842/11 פישמן נ' מדינת ישראל (7.2.2011); בש"פ 240/11 פלוני נ' מדינת ישראל (6.1.2011); פִּינְקֶלְשְׁטֵין נ' מדינת ישראל (11.10.2011)).".

כפועל יוצא מכך, מקובל עליי כי אין להסיק כל מסקנה בנוגע לרמת מסוכנותו של העורר, על יסוד העובדה שהוא אינו לוקח אחריות על מעשיו. ואולם, עיון בתסקיר מלמד כי מסוכנותו של העורר נקבעה, בעיקרו של דבר, על רקע המעשים המיוחסים לו בכתב האישום. כך, נאמר בתסקיר, כי מסוכנותו של העורר עולה מ"מאפייני ההתנהגות, על-פי האישומים נגדו". ועוד נקבע בתסקיר, כי "על פי האישומים עולה התנהגות מגמתית וחזרתית על מעשיו המיניים [...] ניכרת רמת דחפים מוגברת, חוסר יכולת לדחות סיפוקים והעדר מעצורים [...] בולטת התמקדות במילוי צרכיו באופן שתלטני, רכושני, אלים, ומאיים". אוסיף עוד, כי ככל שנאמר בתסקיר כי העורר מכחיש את המעשים המיוחסים לו ואינו מקבל אחריות על מעשיו, הרי שהדברים הללו מופיעים בשוליים, ולא בגינם נקבעה רמת מסוכנותו של העורר.

12. טעם נוסף המצדיק את המשך מעצרו של נאשם, נעוץ בחשש כי הלה יפעל לשיבוש הליכי המשפט, וינסה למלט עצמו מאימת הדין (בש"פ 2848/15 מדינת ישראל נ' מונה (7.5.2015); בש"פ 930/15 בוסקילה נ' מדינת ישראל (10.2.2015); בש"פ

5073/14 מדינת ישראל נ' פלוני (25.7.2014)). סבורני, כי חשש מעין זה מתקיים בענייננו, שכן מדובר במתלוננים שהינם בני משפחתו של העורר, וקיים חשש ממשי כי הוא ינסה ליצור עימם קשר, במישרין או בעקיפין, על מנת להשפיע על תוכן עדותם. כפי שצוין בתסקיר המבחן, קיימת מחלוקת משפחתית בין בני משפחתו של העורר בנוגע לאחריותו לביצוע המעשים, ואף בשאלת התמיכה בו. חלק מבניו של העורר, כמו גם אישתו, "מחזקים את עמדותיו המכחישות והשוללות כל אחריות", כאשר אחרים מבני משפחתו תומכים במתלוננים. משכך, קיים חשש של ממש, כי שחרורו של העורר לחלופת מעצר, מבודדת ככל שתהיה, יאפשר לו לסכל או לפגוע בהליכי המשפט, וזאת בדרך של תיאום גרסאות ועדויות, ושיבוש ראיות.

13. אשר על כן, הערר נדחה בזאת.

ניתנה היום, כ"ח באייר התשע"ה (17.5.2015).

ש פ ט